REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Rux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 187. Braşov, Lunĭ-Marţĭ 27 August (9 Septemvrie). 1902.

† Rudolph Virchow.

Vinerea trecută a rĕposat în Berlin învĕţatul profesor german, marele medic al timpului mai nou Rudolph Virchow. Spre binele omenimei i-a fost dat acestui ales al provedinţei sĕ ajungă etatea frumósă de 81 de anĭ.

Numai c'un an înainte alergase la Berlin representanţĭ ai tuturor statelor culte din lume spre a-l felicita cu ocasiunea aniversării a optdecea a dilei nascerii sale şi spre a-l sĕrbători, ca pe un uriaş al sciinţei internaţionale.

Renumele lui Virchow este tot aşa de mare în Franţa, ca şi în monarchia nóstră, în Englitera, ca şi în America, căcĭ pretutindenea a fost cunoscut şi admirat acest mare scrutator pe terenul sciinţelor naturale, acest ilustru antropolog, etnolog, archeolog şi erou al higienii sociale moderne. In Germania, patria sa natală, Virchow era vestit şi ca politician şi parlamentar de-o elocinţă rară, concisă, care pe vremile aşa disului „Kulturkampf“ devenise fórte incomod lui Bismarck, aşa că nu odată a avut conflicte cu el. Virchow era un aderent sincer şi convins al democratismului şi aparţinea partidei progresiste, la a căreia înfiinţare a şi contribuit, partidă, cu care Bismarck în acel timp se avea fórte rĕu.

Un vechiŭ amic personal al lui Virchow dise înainte cu două dile despre acesta către un diarist: „Eu nu voiŭ mai întâlni nicĭ-odată un om atât de minunat, ca acesta. El a fost un bărbat de o curăţenie, ca aceea ce ne-a descris'o Christos; a fost bunătatea însăşĭ. Omul şi istoria omenimei au fost studiul sĕu, şi el urmărind acest studiu nu numai că a făcut cele mai marĭ descoperirĭ scientifice, ci a învĕţat sĕ şi simţă cu ómenii. Nu cunosc un al doilea, căruia umanitatea sĕ-i fi zăcut atât de mult la inimă, ca lui“.

Nu puţină spaimă causase în cercurile împietrite birocratice din Prusia, Virchow prin broşura sa, ce a fost publicat'o la 1848 în calitate de membru al comisiunii trimise în Silesia superióră pentru a studia causele epidemiei de typhus, care grasa acolo în mare mĕsură. El dicea în acea broşură: „de la medicamente n'aştept nicĭ un succes, epidemia nu se póte vindeca decât prin reforme sociale şi farmacia, din care trebue sĕ se ia medicamentele se chiamă: „Deplină şi nelimitată democraţie! Cultură, cu fiicele sale: libertate şi bunăstare!“

Din causa principiilor sale democratice Virchow fù isgonit din Berlin şi în anul următor merse ca profesor ordinar la Würzburg, unde a fost activ 7 anĭ, câştigându-şĭ prin scrierile sale medicale tot mai mare renume. La 1856 fù rechemat la Universitatea din Berlin, unde înfiinţă primul institut patologic, unde începù colecţiunea sa renumită patologică-anatomică şi unde proclamă axioma: „*Omnis cellula a cellula*“, adecă fie-care celulă derivă dela o celulă; din nimic nu se póte nicĭodată forma viaţă; nu esistă o desvoltare spontană, ci numai una continuativă. Pe acest timp Virchow şĭ-a desvoltat şi sciinţa sa celebră despre patologia celulară.

Ca antropolog şi etnolog Virchov a studiat construcţia craniului diferitelor popóre şi a urmărit migraţiunile Germanilor şi Slavilor. Ca higienic el a studiat causele epidemiilor şi le-a aflat în relele sociale, precum miseria, nesciinţa, murdăria ş. a. Ca remediu el a cerut lumină şi aer, nutrire mai bună, locuinţe sănĕtóse. Pe calea acésta deveni sufletul higienei publice moderne, creatorul apăductelor, a nouelor construcţii de şcóle, spitale şi canalisărĭ în tótă lumea.

Mórtea lui Virchow, care a fost deopotrivă mare, ca medic şi ca om, va întimpina un rĕsunet dureros în tóte ţĕrile culte, carĭ participă viu la doliul Germaniei pentru pierderea acestui fiu glorios al sĕu.

Pactul Vinerĭ şi Sâmbătă s'au urmat tratările asupra pactului în palatul ministrului-president ungar. Nu s'a isprăvit însĕ nicĭ de data asta, şi a rĕmas, ca guvernele sĕ trateze sĕptĕmâna acésta mai departe asupra diferenţelor, carĭ esistă încă. Ministrul preşedinte austriac Koerber a plecat Sâmbătă la Viena, ér Szell s'a dus la Pojun, ca sĕ asiste la deschiderea esposiţiei economice.

Un diar, care pretinde că e bine orientat spune, că Dr. Koerber nu va fi în stare a face sĕ trécă pactul prin parlament, din causa oposiţiunei Cehilor. Koerber sĕ fi primit veste, că guvernul unguresc nu va accepta un pact octroiat pe basa §-lui 14, din care causă pactul nicĭ nu se va pune la ordinea dilei în desbaterile „Reichsrathului.

Diarele oposiţionale maghiare rĕspund la acésta prin ameninţarea, că partidul independist va face obstrucţiunea cea mai violentă în dietă şi că ţéra n'a vĕdut încă o oposiţie atât de straşnică, cum va fi aceea, care se pregătesce în contra pactului. (??)

Modificarea legei electorală. Congregaţia comitatului *Cianad* a adresat dietei o petiţie privitóre la *modificarea legii electorale*. In petiţie se dice, că actualmente *nu esistă egalitate de drept* şi miile de muncitorĭ sunt despoiaţĭ de acest drept cardinal. Aicĭ zace causa întinderei socialismului în clasa muncitorilor. Petiţia arată rĕnd pe rĕnd greşelile actualei legĭ şi în fine rógă dieta: *a*) sĕ facă o nouă arondare a cercurilor electorale; *b*) sĕ unifice censul; *c*) sĕ se pretindă cunóscerea limbei maghiare în scriere şi cetire *d*) sĕ se întroducă votarea după comune.

Archiducele Francisc Ferdinand amiral al flotei austro-ungare. Archiducele Francisc Ferdinand a fost numit amiral al flotei. Ordinul imperial prin care acéstă numire este adusă la cunoscinţa marinei, reamintesce participarea marinei austro-ungare în acţiunile internaţionale din Mediterana şi acum în urmă în China, apoi esprimă deplina recunoscinţă a împĕratului pentru reuşita manevrelor combinate ale armatei de uscat şi ale marinei.

Unele din foile maghiare îşĭ esprimă nemulţumirea faţă cu acéstă numire. Ele regretă, că despre evenimentele, ce se întêmplă la curte nu au scire directă, ci trebue tot-déuna sĕ-şĭ ia informaţiile din isvor vienes. Din acest isvor diarele unguresci mai sunt informate, că prin numirea amintită s'a completat posiţia înaltă ce i-s'a dat archiducelui *Francisc Ferdinand* pe lângă Majestatea Sa, şi de aicĭ înainte moştenitorul de tron a căpĕtat o sferă de influenţă şi mai mare în tóte direcţiunile, asupra întregei armate.

România şi Bulgaria. Guvernul bulgar a adresat guvernului român o a doua notă diplomatică cu privire la şcóla română din Sofia, care ar refusa de a primi inspecţia revisorilor şcolarĭ bulgarĭ.

Domnitorul şi dieta. „Függ. Magyarország“ vorbesce éraşi de-a călare la adresa corónei. De rêndul acesta pune în paralelă pe Majestatea Sa cu dieta, căcĭ vorbind despre deschiderea solemnă a dietei în Octomvrie a. c. scrie: „Festivitatea acésta va fi estraordinar de strălucită. Se vorbesce, că la serbarea de deschidere va asista şi regele, şi e corect aşa. Nu dieta are sĕ mérgă la palatul cu stég negru-galben din Buda, ca sĕ-şĭ facă omagiile, ci regele sĕ vină la representanţa poporului (!) în casa sfatului naţiunei maghiare. Totdéuna ar fi trebuit sĕ fie aşa; dér décă până acum, fie din slugărnicie séu din alte cause s'a făcut altfel — adĭ a sosit timpul sĕ revenim la calea corectă.... Regele maghiar *trebue* sĕ fie de faţă la deschiderea dietei. Asta nu póte fi marinimie, nicĭ graţie, nicĭ succes. Regele va da o dovadă de sentimente bune, décă nu va dori ca naţiunea sĕ mérgă la el, ci el va veni la naţiune. *Naţiunea* — adecă dieta — *este o putere tot aşa de considerabilă, ca şi regele*“.

Disolvarea comitetului macedonean. Din *Sofia* se telegrafézĕ, că guvernul bulgar e firm decis sĕ deschidă acţiune publică contra comitetului macedonean pentru uneltirĭ contra siguranţei statului.

Ordinele lui Wlassics.

Ministrul unguresc de culte şi instrucţiune publică n'are astîmpăr. Acum la începutul anului şcolar 1902/3 a adresat érăşi ordine inspectorilor de şcóle cu privire la „kisdedov“-urĭ, şcólele primare, şcólele de repetiţie, controlarea cu rigóre a predăriĭ limbei maghiare şi visitaţiunile şcolare. Wlassics şi-a adresat ordinul sĕu şi autorităţilor bisericescĭ şi comisiunilor administrative.

In ordinul dat către inspectorii de şcóle ministrul atrage atenţiunea acestora, ca activitatea diferitelor catagorii a învĕţămêntului sĕ fie în nex strîns, adecă activitatea „kişdedov“-urilor, a şcólei primare cotidiane şi a şcólei repetiţionale. Atrage în deosebĭ atenţiunea inspectorilor, sĕ aibă de grije, ca nexul amintit sĕ se realiseze nu numai între „kisdedovurile“ şi şcólele primare de stat, ci şi între institutele, carĭ nu sunt ale statului.

Inspectoriĭ sĕ îngrijéscă şi de aceea, ca *instrucţia în „kisdedov“-urile nemaghiare se se aducă în legătură cu introducerea elevilor în limba maghiară, ca limbă a statului.*

Ministrul pretinde, ca obiectele de învĕţămênt obligătóre în şcólele primare sĕ se predea împărţite în 6 cursurĭ anuale şi ca la cele 6 cursurĭ ale şcólei primare sĕ se alăture în mod organic cele trei cursurĭ ale şcólei economice de repetiţie.

Ordonă mai departe ministrul, organisarea *reuniunilor tinerimei* şi accentuéză că aceste reuniunĭ vor forma capacul activităţiĭ *patriotice maghiare*. El va premia pe învĕţătoriĭ, carĭ vor arăta resultate în direcţia acésta.

D-l *Wlassics* provócă din nou pe inspectorĭ sĕ pretindă dela tóte categoriile de şcóle cu caracter primar, *predarea limbei maghiare in numĕrul de óre stabilit prin ordinul sĕu* dela 5 Iunie 1902 şi *învĕţarea cu succes a limbei maghiare in vorbire şi scriere*. Şcólele comunale şi confesionale ajutorate de stat sĕ le visiteze cel puţin odată în an şi sĕ ia proces verbal despre acésta.

Pentru şcólele de repetiţie va da un plan nou. Şi până atuncĭ însĕ şcólele acestea trebue sĕ fie înfiinţate.

Intr'alt ordin ministrul accentuéză, că dă o deosebită importanţă învĕţămêntului primar cu 6 cursurĭ, pentrucă instrucţia primară numai atuncĭ îşĭ va resolva problema, décă copiiĭ obligaţĭ a frecventa şcóla, au trecut prin tóte 6 cursurile.

In fine ministrul aştéptă dela inspectorĭ sĕ-şĭ pună tóte forţele în interesul unei desvoltărĭ intensive a învĕţămêntului primar „în direcţie patriotică“ (!)

*

Ministrul Wlassics îşĭ merge drumul sĕu orbiş înainte. Pe noi Românii însĕ, în momentele de faţă, ne interesézĕ mai cu sémă atitudinea, ce vor lua-o în definitiv autorităţile nóstre supreme bisericescĭ faţă cu acest povoiŭ de ordonanţe. E cu neputinţă, după părerea nóstră, ca cele două metropolii române, într'o cestiune atât de gravă şi vitală pentru biserică, şcólă şi autonomia lor, sĕ tacă înfundate, séu sĕ se acomodeze în tăcere, fără a face nicĭ un pas pentru a-şĭ valida drepturile faţă cu procederea volnică, nelegală şi iraţională a ministrului actual.

Şi credem firm, că aşa va şi fi. Pe cât am înţeles atât la Sibiiu, cât şi la Blaşiŭ se va lua posiţiă hotărîtă în faţa ordinului ministrului Wlassics.

Adunarea
Societăţii pentru fond de teatru român în Bistriţă.

(Dela raportorul special al „Gaz. Trans.“)

Bistriţă, 7 Septemvrie 1902.

Astădĭ se începe aicĭ adunarea societăţii pentru fond de teatru român. Despre evenimentele dilei de erĭ, vĕ pot raporta însĕ următórele:

Plecarea din Braşov; sosirea la Cluşiŭ şi Bistriţa.

Vinerĭ séra cu trenul personal am plecat *din Braşov* în societatea d-lui Nic. Petra *Petrescu*, casierul societăţii pentru fond de teatru, şi d-l Dr. Iosif *Blaga*, secretarul aceleaşĭ societăţĭ. Mai era cu noi şi tînĕrul student Horia P. Petrescu.

După înţelegerea avută dinainte la *gara din Cluşiŭ*, unde sosirăm Sâmbătă dimineţa, pe membrii comitetului plecaţĭ din Braşov îi aştepta preşedintele societăţii d-l Iosif *Vulcan*, care sosise la Cluşiŭ scurt timp înainte de noi, însoţit de alţĭ doi membrii în comitet: d-l Em. *Ungurianu* din Timişóra şi d-l V. *Goldiş* din Arad. Spre întêmpinarea comitetului eşiseră la gara din Cluşiŭ d-l protopop Dr. Elie *Dăianu*, d-l V. Ranta *Buticescu*, V. *Podóbă* şi alţii, ale căror nume îmĭ scapă.

Din Cluşiu am plecat după o aşteptare de 25 minute cu trenul de pe valea Someşului. Afară de cei amintiţi deja, ni-se mai asociaseră şi d-l Dr. *Parasca*, medic în Haţeg, cu soţia născ. Penciu, şi tînĕrul student universitar V. *Moldovanu*. După o călĕtorie de 5 óre, în care am avut ocasiune a discuta cu d-l Vulcan diferite cestiunĭ mai ales din trecutul societăţii pentru fond de teatru, am sosit în Bistriţă pe la órele 12 şi 20 minute.

Primirea la gara din Bistriţă.

La gara din Bistriţă eşise spre întêmpinarea preşedintelui şi a óspeţilor sosiţĭ cu acelaşĭ tren comitetul arangiator aprópe în număr complet, apoi un frumos numĕr de popor, precum şi corişţii şi coristele. Dintre cei ce ne-au întêmpinat la gara din Bistriţă, mĭ-am remarcat în fuga condeiului pe următorii: D-l protopop gr cat. din Bistriţă şi preşedinte al comitetului arangiator Gerasim *Domide*, protopopul gr. or. din Bistriţă Simeon *Monda*, Dr. *Ciuta*, capelanul Ciril *Negruţ*, preoţii I. *Dologa* (B. Tiha) şi Eliseu *Dan* (B. Suseni), Mih. *Baciu* preot în Feleac, d-l *Cuteanu*, asesor la sedria orfanală cu două drăgălaşe domnişóre, carĭ purtau la piept, ca şi ceilalţĭ membrii arangiatorĭ, o pantlică în colorile roşu-galben. pe care erau tipărite cuvintele: *„Societatea pentru fond de teatru român, Bistriţă, 7, 8—IX, 1902“*. Mai departe: domnii Dr. *Linul*, advocat şi fiscal la comitat, Dr. *Scridon*, Dr. *Login*, Leonida *Domide*, T. A. *Bogdan* şi Iulian *Chitta*, ambii aceştĭ din urmă învĕţătorĭ în Bistriţă, Aurel *Iuga*, stud. jur., Ioan *Jarda*, stud. jur., Ilie *Scurtul*, I. *Corbul*, *Bĕloiu*, *Tonceanu*, etc.

Intre cei sosiţĭ cu trenul mai era, afară de cei amintiţĭ, şi d-na *Pop* din Gherla, apoi d-l *Tincu*, preot într'o comună de lângă Gherla, şi *Milea* notar în *Tilişca* comit. Sibiiului.

D-l protopop *Domide* în numele comitetului arangiator şi al Românilor din Bistriţă salută pe d-l preşedinte prin un frumos discurs, la care d-l *Vulcan* rĕspunde în câte-va alese cuvinte. Ospeţii sunt conduşĭ apoi în trăsurĭ la hotelul „Regele Ungariei“, unde li-s'au pregătit odăi şi unde fiind tocmai timpul prândului, ne-am întrunit cu toţii la o masă table d'hôtes.

După amĭadĭ comitetul a ţinut şedinţă, ér noi ceştialalţĭ am visitat oraşul, care ne-a făcut cea mai plăcută impresie cu strădile lui largĭ şi curate.

Séra de cunoscinţă.

Tot la hotelul „Regele Ungariei“ a fost séra de cunoscinţă, la care am remarcat mulţĭ Năsĕudenĭ, domnĭ şi dómne, carĭ sosiseră séra cu trăsurile. In fuga condeiului, cu gândul de a reveni, amintesc dintre Năsĕudenĭ pe d-l vicar C. *Deac*, profesorul Virg. *Şotropa*, *Gheţie* etc.

S'au pronunţat mai multe toaste între carĭ cel dintâiŭ d-l preşedinte Iosif *Vulcan* pentru Bistriţenĭ, carĭ prin pregătirile frumóse, ce le-au făcut pentru acéstă serbare, au dat o dovadă splendidă despre dragostea, ce o au pentru progresul culturei naţionale. Relevéză în fine cu bucurie fortificarea elementului românesc şi progresul economic şi cultural al acestuia în oraşul Bistriţa.

D-l protop S. *Monda* ridică un toast pentru comitet şi preşedintele sĕu, ér d l Aurel *Iuga*, stud. universitar, salută óspeţii în numele tinerimei universitare.

Luând apoi cuvêntul d-l Augustin *Paul* arată însemnătatea sforţărilor Românilor îndreptate într'acolo, ca sĕ-şĭ creeze un teatru, unde prin *cuvêntul vorbit* sĕ aibă scólă pentru cultivarea limbei. Dér tot aşa de important factor este şi *cuvêntul scris* séu tipărit, adecă pressa. D-l Vulcan înainte de a se face propagandist zelos pentru crearea unei instituţii românescĭ a cuvêntului *vorbit*, era deja între protagoniştii cuvêntului *scris*. D-sa a cultivat aprópe tóte speciile literaturei frumóse: romanul, novela, poesia. Cel mai mare folos l'a adus însĕ ca jurnalist, prin revista sa „Familia“. Vorbesce despre importanţa pressei si despre dificultăţile, ce le întêmpină pressa la noi Românii. Ridică paharul în sănĕtatea d-lui Vulcan, veteranul jurnalist român şi — pentru publicul, care sprijinesce pressa.

D-l Eliseu *Dan*, preot în B. Susenĭ, rostesce un frumos şi mult aplaudat toast în prosă şi versurĭ, pe carĭ le-a şi cântat, acompaniat de conmesenĭ. D-l Dan, astădĭ preot, în tinereţele sale fragede a jucat teatru. In „Nunta ţĕrănéscă“ a făcut pe Moş-Trohin (încă la 1868). Din versurile caracteristice cântate în cursul toastului şi potrivite textului, mi-am notat următórele:

De-ai călca din piatră 'n piatră
Din strein nu-i face tată,
De-ai călca din urmă 'n urmă
Din strĕin nu-i face mumă.

*

De-ar da Dumnedeu sĕ déie
Cine mi-e duşman sĕ pieie.
Sĕ mi-l bată Dumnedeu
Numai cum oiŭ dice eu:
De nouĕ bóle sĕ zacă,
Masle tot mereu sĕ-şĭ facă,
Dintr'una se se ridice
Alte nouĕ sĕ-l apuce,
Sĕ zacă mereu in pat
Din arat până 'n sărat,
Cin culesul cânepii
Până 'n ruptu cămeşii.
Din culesul giilor (viilor)
Până 'n spartu buţilor,
Aibă casa cucului
Şi hodina vêntului.

După d-l Dan luà cuvêntul d-l profesor Dr. Iosif *Blaga* din Braşov, vorbind despre teatru, ca factorul cel mai important al cultivării simţului estetic. Acest simţ estetic este cu deosebire însuşirea damelor. Ridică paharul în sănĕtatea damelor, carĭ îndemnate de inima lor, de sentimentalitatea lor, au realisat multe lucrurĭ frumóse şi au contribuit în special şi pentru realisarea ţintei societăţii nóstre. — D-l V. B. Muntenescu toastéză pentru d-l Vulcan.

D-l *Vulcan* ia cuvêntul pentru a doua óră, relevând mulţumirea, ce o simte vĕdênd, că sforţările lui au fost înţelese şi sprijinite de publicul român. Pentru d-sa nu recompensa materială, ci conscienţa datoriei împlinite a fost normativ. In tótă viaţa sa a fost pioner al *idealismului*, şi constată cu multă satisfacţie, că în rîndurile tinerei generaţii vede adepţĭ de ai Bărnuţilor şi ai Mureşenilor.

Părintele protopop *Domide* mulţumesce acelor Bistriţenĭ, carĭ au contribuit la pregătirile pentru serbarea culturală de astădĭ, şi acelora carĭ au venit din afară (Năsĕudenĭ, Someşenĭ, Bărgăoanĭ, Tîrgovenĭ,) ca sĕ-şĭ dea concursul, ér d-l *Vulcan* luând cuvêntul încă odată, închină pentru părintele Domide.

In sfîrşit octogenarul Toma *Hontilă*, fost subprefect de pe timpul, când esista încă districtul Năsĕudului, a ridicat un toast mult aplaudat pentru d-l Vulcan şi „Familia“.

Astfel a decurs séra de cunoscinţă, fórte animată şi fórte instructivă.

Când termin aceste rêndurĭ, clopotul dela frumósa şi spaţiósa biserică românéscă ne chiémă la sf. liturghie.

După liturghie se va ţiné prima şedinţă, nu însĕ în biserică, cum se anunţase, căcĭ autoritatea a interdis acésta, ci în sala comitatului.

Despre cele ce vor urma, vĕ voiŭ raporta.

Rep.

Arta şi adevĕrul.

Discursul preşedintelui Iosif Vulcan
la deschiderea adunării generale din Bistriţa a Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 Septemvrie n. 1902.

Domnilor şi dómnelor!

Décă studiăm artele, vedem, că ele tóte au acelaşĭ scop, d'a reproduce viéţa. Reproducerea reuşesce cu atât mai perfect, cu cât ea ne presintă mai fidel aparinţa realităţii. Stăruinţa principală a artelor trebue sĕ fie dér observarea şi copiarea cât mai adevĕrată a evoluţiunilor vieţii; prin urmare sufletul conducĕtor al tuturor artelor este adevĕrul.

Constatând acésta, din capul locului putem sĕ enunciăm conclusiunea, că numai acel product al minţii omenescĭ este o operă de artă, capabilă a impresiona generaţiunea actuală şi a susţiné critica posterităţii, care represintă adevĕrul.

Minciuna, pe orĭ-ce teren, trăesce şi se rĕsfaţă o ḑi două, apoi, dată de gol, se risipesce şi dispare în mijlocul hohotelor; ast-fel şi obiectele de artă întoţonate şi sulemenite atrag cât-va timp atenţiunea lumii curióse, apoi studiate mai înadins, lipsa de fond real ese la ivélă şi admiraţia trece în dispreţ.

Intocmai cum tóte instituţiunile marĭ omenescĭ au legile lor fundamentale şi organice, pe carĭ toţĭ ómenii trebue sĕ le păzéscă, — ast-fel şi artele, expresiunea cea mai sublimă a geniului omenesc, se întemeiéză pe anumite legĭ, de la carĭ artistul nu se póte abate nicĭ-odată, la carĭ trebue sĕ ţină neclintit. Aceste legĭ au drept temelie a lor adevĕrul.

Adevĕrul! Étă condensat într'un cuvênt întregul codice al legilor artei.

Acest singur cuvênt ajunge, pentruca artistul sĕ scie, care e datoria sa, în ce direcţiune are sĕ plece şi cum trebue sĕ muncéscă.

Cuvêntul acesta cuprinde o indicaţiune lămurită, un program bine stabilit, un plan de muncă precis codificat.

Cuvêntul acesta e sórele, care îi luminéză calea, pămêntul care îl hrănesce şi aerul care îl împresóră în dumnedeescile momente de inspiraţiune.

Arta este o schinteie a divinităţii vecĭnic adevĕrate. Ea are menirea d'a aprinde aicĭ pe pămênt focul sacru al sentimentului divin, care înalţă pe om şi-i deschide orisonturĭ mai largĭ, unde, lipsit de micile grijĭ, uită par că ce este, se desfătéză în univers, admiră frumuseţile naturei şi creaţiunile minţii omenescĭ, se bucură de atâtea minunĭ necunoscute şi se simte fericit, că trăesce.

Menirea artei e minunată. Ea are darul d'a vĕrsa lumină, d'a rĕspândi cultură, d'a oferi plăcerĭ intelectuale; d'a ne face sĕ cunóscem mai bine frumosul, sĕ despreţuim urîtul; sĕ admirăm ce-i bun şi sĕ ne ferim de ce-i rĕu, sĕ ne închinăm moralei şi sĕ ne 'ngrozim de pĕcat.

De aceea îşĭ îndeplinesce misiunea prin diverse forme. Ea instruéză şi desvaţă, clădesce şi distruge, laudă şi dojenesce, recompenséză şi pedepsesce, învie şi omóră, tot-déuna servind acelaşĭ scop moral. tot-déuna susţinênd adevĕrul.

Artistul, representantul artei, este apostolul propagator al adevĕrului. Gura, lira, penalul, dalta, mintea şi inima, creerul care plămădesce şi mâna care îndeplinesce, au sĕ stea vecĭnic în serviciul adevĕrului. El nu póte sĕ mintă nicĭodată, presintând drept adevĕrurĭ nisce născocirĭ deşuchiate, căcĭ în momentul în care publicul le-ar recunósce. ar rîde de el şi l'ar doborî de pe pedestalul de artist.

Poetul, care vré sĕ fie bardul naţiunii sale, nu póte sĕ cânte decât ceea-ce frământă cugetarea poporului sĕu, căcĭ décă lira lui ar întona nisce sentimente strĕine sângelui din care se trage, n'ar mai representa sufletul aceluia şi neamul sĕu l'ar huidui ca pe un simbriaş plătit.

Autorul dramatic, care şĭ-ar permite a călca în picióre psychologia şi ne-ar aduce pe scenă caractere nenaturale şi ciocnirĭ dramatice imposibile, — ar produce o lucrare fără valóre.

Romancierul, care ne-ar înjgheba un subiect în lipsa de cunoscinţă a istoriei séu a vieţii sociale moderne, care ne-ar zugrăvi figurĭ istorice cu deprinderĭ din epoca actuală, care ne-ar înfira în salóne conversaţia obicĭnuită în popor: n'ar stêrni decât rîsul nostru.

Pictorul, care ne-ar pofti sĕ-i admirăm tabloul a cărui concepţiune e forţată, la care a abusat de colorĭ séu care n'are aer: de sigur şĭ-ar atrage condamnarea tuturora.

Sculptorul, care din blocul de piétră ne-ar ciopli nisce figurĭ şi grupe certate cu anatomia, n'ar fi decât un cârpaciŭ.

Oratorul, care la tribună, pe catedră şi în amvon, vestind evanghelia dreptăţiĭ şi a luminiĭ, ar vrea sĕ îmbete ascultătoriĭ numai cu nisce frase sforăitóre şi fără miez, n'ar avé decât nisce succese vremelnice, după carĭ lumea desmetecită l'ar despreţui.

Artistul dramatic, care ar îngâna cuvintele în loc sĕ vorbéscă şi el, ca lumea, care ar declama unde nu are decât sĕ converseze, care ar bâlbăi ca papagalul unde ar trebui sĕ fie plin de simţire, care ar striga necontenit: ar provoca fluerăturĭ.

Adevĕrul e sufletul artistului. Fără acesta el nu póte sĕ trăéscă. Fără acesta el nu mai este artist.

Numai acela se póte numi artist, care e capabil a ne face impresiunea sĕ-l credem. Şi nu credem decât pe acela, care ne convinge, că presintă adevĕrul.

Numai acela ne cuprinde inima şi mintea; numai acela ne imprimă felul sĕu de cugetare; numai lui ne închinăm cu devoţiune; numai el póte sĕ ne domnéscă sufletul; numai el este artistul nostru.

Căcĭ el tâlcuesce ceea-ce şi noi simţim, plânge ceea-ce ne dóre şi cântă ceea ce ne înveselesce, — cugetarea, inima, lumea lui — este şi a nóstră.

Numai ce-i al nostru ne interesézä, numai bucuriile şi durerile nóstre le simţim, numai aceia sunt artiştiĭ noştriĭ, carĭ au darul şi curagiul a-le interpreta, căcĭ numai ei spun adevĕrul.

In tóte timpurile cultul căruia s'a închinat fruntaşiĭ artei, a fost adevĕrul, căcĭ au sciut, că acesta este o putere dumnedeéscă, singura care póte sĕ le imprime vecĭnicia.

Au urmat vécurĭ după vécurĭ şi s'au produs nenumĕrate opere de artă, dar din tóte nu s'au conservat posterităţiĭ decât acele, carĭ au fost inspirate de adevĕr, căcĭ numai ele au viaţa vecĭnică.

Étă pentru-ce tragediile elene şi după mii de anĭ mai stău încă şi astădĭ în picióre; étă pentru-ce creaţiunile marelui Shakespeare au sĕ trăéscă pentru totdéuna.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

26 August v.

Numĕrul comunelor după naţionalitate. D-l *Balogh* Pal, care a publicat importanta scriere *„Rassele în Ungaria“*, vrênd sĕ dovedéscă preponderanţa elementului maghiar în Ungaria, publică în „Bud. Hirlap“ un articol cu privire la numĕrul comunelor după *naţionalitate*. El spune, că Unguria numĕră adĭ (dimpreună cu Fiume) 16,838,255 locuitorĭ civilĭ, mai mult cu 1,558,586 decât în 1890. Maghiarii s'ar fi sporit în timp de ḑece anĭ cu 1,230,898, ér celelalte naţionalităţĭ numai cu 237,668 suflete. Actualmente sunt: *Comune*: maghiare 4749, *române* ***2991***, slovace 2683, germane 1073, rutene 594, sêrbescĭ 129, croate 222, de alte limbĭ 176. Cu totul: 12.612. Elementul maghiar a câştigat faţă cu elementul român 20, a pierdut 6. Elementul *român* a câştigat 27, a pierdut 21. De la Maghiarĭ a câştigat 6, de la Germanĭ 19, de la Sêrbĭ 2 comune In Ardeal a câştigat elementul român între Maghiarĭ 4, între Saşĭ 17; a pierdut în favorul Maghiarilor 11, în favorul Saşilor 1. Faţă cu 4744 comune maghiare sunt aprópe 8000 comuue de altă naţionalitate. Şi totuşĭ Maghiarii sĕ se fi sporit? Étă o întrebare, căreia numai „statisticianii“ maghiarĭ sciu sĕ rĕspundă.

Dela „Asociaţiune.“ Membrii comitetului central al „Asociaţianii“ au ţinut Vinerĭ în 5 Septemvrie n. 1902 o conferenţă, în care au stabilit timpul plecărilor la adunarea generală, care se va ţine în Oraviţa la 14 şi 15 Septetemvrie a. c. Membrii comitetului central vor pleca din Sibiiu Vinerĭ la 12 Sept. a. c., cu trenul de diminéţa, şi vor sosi séra la Timişóra. Aicĭ vor sta peste nópte şi vor pleca apoi Sâmbătă diminéţa, la órele 6 spre Oraviţa unde vor sosi la órele 11 a. m. sub conducerea presidentului „Asociaţiunii“ d-l Dr. Alesandru *Mocsonyi*, şi însoţiţĭ de delegaţii despărţĕmintelor, carĭ vor fi representate la adunarea generală.

Demonstrație în contra unui preot român. Mare turburare printre șoviniștii din Bichiș-Ciaba. Primăria de acolo a cerut oficial preotului Victor *Popovici* sĕ dea estras de botez unui credincios al sĕu, — dér sĕ-l dea în *limba maghiară.* Preotul, om corect, a dat estrasul în limba română și numele localității în care păstoresce l'a scris românesce: *Bichiș-Ciaba.* Primăria a refusat estrasul și a pretins de la preot sĕ-l facă din nou în limba maghiară („limba oficială a statului") fiind-că „așa cere respectul către legile statului maghiar". Preotul a rĕspuns, că numai cu concesiunea autorității bisericescĭ póte da un estras de botez în limba maghiară și că nu primesce în privința acésta lecții de la nimenea. In urma acésta — spun foile din Budapesta — locuitorii „patrioticĭ" din Bichiș-Ciaba s'au revoltat în contra preotului „valah" și o miie de ómenĭ adunându-se dinaintea locuinței sale, *i-au spart ferestrile.* Popovicĭ abia s'a putut refugia dinaintea demonstranților. — Par'că am fi pe vremile Curuților.

Isgonirea limbei germane din scólele din Budapesta. Representanța comunală din Budapesta a decis, sĕ elimineze cu desăvîrșire din școlele primare ale „capitalei", limba germană. Decisul acesta a fost înaintat ministrului instrucțiunei publice. — Progres în regres!

Urmărirea unui deputat naționalist. Tribunalul penal din Neutra (Nyitra) a pus sub acusă pe deputatul naționalist slovac. I. *Valasek* pentru *agitație.* Valasek a înaintat recurs.

Afacerea lui Lyubomir Pavlovicĭ. Se scie, că procuratura din Chichindamare a ridicat, pe motiv de *agitație,* acusă contra deputatului sêrb Lyubomir *Pavlovicĭ.* Tribunalul din Chichinda a luat ḑilele acestea în primire *escepțiunile* redactate de apĕrătorul *Tetelleni* Armin. Ele constată în primul rênd, că mărturisirile băeților ascultațĭ în afacere, sunt atât de șovăitóre, încât pe basa lor nu se póte ridica acusă. Nicĭ cei-lalțĭ martorĭ n'au putut aduce date positive contra deputatului și e caracteristic, că din numĕrul mare de public, care se afla pe peronul gărei din Chichinda, nicĭ unul n'a aflat despre pretinsele atrocitățĭ comise de Pavlovicĭ.

Ḑece mii de emigranțĭ. In broșura de pe Iulie a publicațiunei „Sztatisztikai Havi Közlemények" se arată, că în decursul acelei lunĭ au emigrat din Ungaria, *10,000* de persóne. Pentru America s'au dat 3231 pașapórte, pentru *România* 3431 — „Statistictanii" ungurĭ nu spun însĕ câțĭ percinunațĭ din Galiția au *imigrat* în Ungaria.

Cununii. D-șóra Eugenia *Mețianu* din Zêrneștĭ și d-l Constantin *Proca* din Rêșnov. anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă la 21 Septemvrie n. în biserica Sf. Nicolae din Zêrneștĭ. — Felicitările nóstre.

— D-șóra Matilda *Strimbul* și d-l Antoniu *Hangea,* învĕțător la școla de fetițe din Năsĕud, îșĭ vor celebra cununia religiósă la 28 Septemvrie st. n. în biserica gr. cat. din Sângeorgiul-român.

Inscrierile la gimnasiul din Blașiŭ s'au terminat. S'au înscris cu totul, în cele 8 clase gimn., *484 elevĭ,* față cu anul trecut o diferență de 14 în plus. Joi s'a făcut în catedrală invocarea Sp. Sfânt și s'au început prelegerile.

Procese de pressă. Foile ungurescĭ aduc scirea, că s'a intentat un proces de pressă ḑiarului național slovac *„Narodnie Noviny"* pentru un articol în care ar fi calomniat oficiul statistic maghiar. — Din Clușiŭ i-se anunță lui „Bud. Hirlap", că și *„Tribunei"* din Sibiiu i-s'a intentat un proces de pressă pentru un articol, în care a combătut ordonanțele lui Wlasics cu privire la maghiarisarea învĕțămêntului.

Reforme în Macedonia. *„Novoje Vremja"* asigură, că în palatul ambasadei austro-ungare din Constantinopol se țin ḑilnic consfătuirĭ între ambasadorii puterilor marĭ și ministrul de esterne turcesc în cestiunea macedonénă. In același timp Sultanul a numit o comisiune, care sĕ plece în Macedonia, spre a aplica reformele.

Tolstoi în România. Marele scriitor Lew *Tolstoi* va visita pe Regina Românieĭ la Castelul Peleș, în cursul acestei tómne. El va întra în țéră prin punctul Unghenĭ. Ieșenii vor avé dér cei întâi neașteptata plăcere de a vedé pe unul dintre cei mai talentațĭ și originalĭ scriitorĭ ai secolului care s'a sfîrșit și al secolului care s'a început.

Congresul orientaliștilor s'a deschis la 5 l. c. în Hamburg. Sunt representate aprópe tóte guvernele și țĕrile din Europa. Congresul a adresat telegrame împĕratului Wilhelm, regelui Oscar al Svediei și archiducelui Rajner.

Scufundarea unui vapor în Dunăre. Din Cernovadă se anunță ciocnirea paquebotului unguresc „Ferencz Ioszef" cu vaporul român „Radu-Negru". *Vasul unguresc s'a scufundat.* Pasagerii și echipagiul de pe bordul sĕu au fost salvațĭ. Vestea acestui naufragiu a produs în localitate o mare emoțiune.

Esposiția de vite din Orăștie proiectată pe ḑiua de 30 Sept. a. c. n. de „Reun. Econ. din Orăștie", promite deja de pe acum succes frumos, judecând hotărîrea crescătorilor de vite a expune cât mai multe și mai frumóse vite. Ḑiua expoșiției a fost fórte fericit alésă, în ajunul têrgului celui mare de vite, fiind-că exponienții și tot-odată vêndĕtorii și cumpĕrătorii vor avé ocasiune a face o revistă asupra unui însemnat numĕr de vite alese.

Boicotarea Croaților în Serbia. In urma turburărilor anti-sêrbescĭ din Agram, populația din Belgrad a ținut un mare meeting, hotărînd sĕ boicoteze pe fie-care Croat.

Meetingurĭ în Bulgaria. Joi séra s'au întrunit Macedonenii marcanțĭ din Sofia și au hotărît sĕ țină meetingurĭ în tóte provinciile Bulgariei pentru liberarea lui Tzonceff, vice-președintele comitetului bulgaro-macedonean. — „Neue fr. Presse" e informat, că Tzonceff voia cu ocasia sĕrbărilor de la Șipka, sĕ trimită o bandă mare în Macedonia. Arestarea lui a fost prin urmare pe deplin motivată.

Memoriile lui Dewett. Până în momentul plecăriĭ sale în Anglia, generalul Dewett s'a ocupat cu activitate de redactarea memoriilor sale privitóre la rĕsboiul anglo-bur. Generalul speră, că aceste memoriĭ vor fi sfrîșite peste o lună. De când a început acésta lucrare el s'a sculat în fie-care ḑi la 5 diminéța și a lucrat tótă ḑiua, neîntrerupêndu-se decât spre a mânca. Aceste memoriĭ sunt scrise în dialectul sud-african și vor fi traduse în diferite limbĭ europene. Aceste sunt amintirile personale ale autorului din timpul rĕsboiului. Beneficiile resultate din vêndarea acestor memorii, vor fi consacrate fondurilor de ajutóre, pe carĭ generalii sunt pe cale de a le organisa în folosul Burilor. Generaliĭ Botha, Dewett și Delarey vor redacta mai târḑiu istoria oficială a rĕsboiului din sudul-Africei Acéstă istorie va cuprinde documente oficiale și va avé aceeașĭ formă ca publicațiunile statului major general al armatei germane. Se crede, că generalul Dewett va fi autorul celei mai marĭ părțĭ a acestei ultime opere. Generalul Viljoen se ocupă de asemenea cu scrierea unei cărțĭ asupra rĕsboiului.

Scire polițienéscă. Se aduce la cunoscință din partea căpităniei polițienescĭ din loc, că în comitatul vecin al Făgărașului, pe teritoriul comunei Bran s'a ivit la vite bóla de gură și unghii. De óre-ce acéstă bólă este fórte contagiósă, sunt provocațĭ toțĭ aceia, pe carĭ 'i intereséză, sĕ păzéscă strict ordinele legale în privința acésta, și a face cunoscut la oficiu imediat îmbolnăvirea vitelor lor.

Concerte în Brașov.

Concertul-recital al d-lui I. Scărlătescu director musical dela capela română gr. or. din Paris și compositor, — despre care am făcut deja amintire în colónele fóiei nóstre — se va ține în ḑiua de Joi *5 (18) Septemvrie* a. c. séra în sala de Concerte (redută) din Brașov. Valorosului compositor român îi vor da amabilul concurs la acest concert dómna *Charlotta Leria,* distinsa cântăréță a Curții regale române, și tênĕrul virtuos în pian d-l *Georges Boscoff* din Paris. D-na Leria și d-l Boscoff vor interpreta în cea mai mare parte composițiunĭ proprii ale d-lui Scărlătescu, între carĭ și o doină admirabilă (poesia de Eminescu) pentru care compositorul a fost cu deosebire lăudat și felicitat de Maj. Sa Regina României cu ocasiunea concertului, ce l'a dat sub augustul patronagiu al Reginei în primăvara anului acestuia la Ateneul din Bucurescĭ. Intr'un numĕr următor vom vorbi în special despre aptitudinile concertiștilor, publicând pe urmă și programa prea interesantă și mult variată a concertului.

Concertul d-șórei Honigberger, ce s'a dat aicĭ Joia trecută, a întrecut așteptările nóstre. Cunosceam pe d-ra Honigberger ca o escelentă violinistă din orașul nostru și sciam, că e dusă în strĕinătate pentru a se perfecționa în acest instrument. Descoperindu-se însĕ în vocea dênsei un tesaur mai mare, ea și-a cultivat și perfecționat vocea așa de mult, încât ne-a surprins cu desĕvêrșire progresul artistic, ce l'a făcut. D-șóra Honigberger, care are o voce de un volum fórte mare și de un puternic timbru dramatic, a cântat cu cea mai perfectă modulațiune artistică a vocei și c'o minunată interpretare un program splendid, care făcea sĕ o admirăm tot mai mult punct de punct. Am admirat'o atât în ariile gingașe lirice ale lui Schubert, Lassel etc., cât și în cele înălțătóre dramatice din operele: Fidelio, Hugenoții, și Oberon. Artista îșĭ acomodéză vocea ei cu multă ușurință dela cel mai fin și ales pianissimo până la splendórea celei mai puternice intonațiunĭ dramatice, care s'a presentat în grandiósa Arie „Ocean du Ungeheuer" din opera „Oberon". O sală plină, florile multe ce i-s'au dat, și primirea căldurósă, ce i-s'a făcut de către publicul orașului sĕu natal, au recompensat pe artistă pentru ostenelele avute în decursul studiilor, dela conservatorul berlines și au încuragiat'o pentru cariera frumósă ce-o așteptă. — *e* —

D-șóra Irena de Brennerberg, cunoscuta și distinsa artistă în violină, va da Marțĭ în 16 Septemvrie a. c. un *concert* cu concursul binevoitor al dómnei Maria G. *Dima* și al d-lui dirigent musical R. *Lassel.* Tînĕra artistă a secerat și anul acesta cele mai strălucite succese în strĕinătate.

„Berliner Lokal-Anzeiger" vorbind de un concert de sine stătător, ce l'a dat d-șóra Brennerberg în Berlin în sala Bechstein, ḑice că în concertul de violină al 4-lea *D-moll* de Vieuxtemps, artista a desfășurat estraordinara ei abilitate, mai ales în jocul acordic, perfecta ei singuranță și foc în predare, ér în *Adagio religiose (Es-dur)* frumseța tonului și adêncimea sentimentului a captivat pe ascultătorĭ în mod neobicinuit. In alte piese mai micĭ solo de Bach, Fauré, Marsik predarea ei admirabil de gingașă a secerat aplausele generale. Fără îndoială, ḑice numita fóie, între multele violiniste tinere de aḑĭ, d-șóra Brennerberg este cea mai însemnată.

Bilete pentru concert se vênd începênd de la 9 Septemvrie n. în librăria Hiemesch.

Literatură.

A apărut:

Nr. 5 din **Lucéfărul,** revistă literară, ce apare la 1 și 15 a fie-cărei lunĭ. Prețul unui esemplar 50 banĭ. Nr. 5 cuprinde: Biserica satului (schiță), de V. E Moldovan; Pe drumurĭ (poesie), de Melin; Perspective (Memoriei lui Ioan Mureșanu), de G. Todică; La anticar, de Agog; In pădure (poesie), de Horia; Satul meu (Floriile), de Tullius; Literatură poporală, de Oct. C. Tăslăuanu; De la cei ce nu mai sunt (Scrisorĭ de ale lui A. Pumnul); Cronică; Bibliografie. Ilustrații: A fost odată, și Pe gândurĭ.

NECROLOG. Subscrișii în numele lor și al numĕroșilor consângenĭ, cu inima frântă de durere aduc la cunoscință prea durerósa scire, că mult iubitul fiu, frate și nepot **Iulian Aldica,** teolog anul al III-lea, după un morb greu, împărtășit cu sfintele sacramente ale muribunḑilor, a trecut la cele eterne, Sâmbătă în 6 Sept. a. c. la 11 óre séra, în anul al 24-lea al etății. Rĕmășițele-i pămêntescĭ se vor așeḑa spre odihnă întru sperarea învierii în cimiteriul gr. cat. din loc, Lunĭ în 8 Septemvrie la 3 óre după amiaḑĭ. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria binecuvêntată!

Blașiŭ, în 7 Sept. 1902. Elisa Iozon n. Pop, ca mamă. Valeriu, Emil și Alex. ca frațĭ. Maria Pop măr. G. Grozea, Dr. Alesandru Pop și soția Camila Pop năs. Nistor, ca unchĭ și mătușĭ.

ULTIME SCIRI.

Bistriță, 8 Septemvrie. (Telegr. part. a „Gaz. Trans.") Erĭ în prima ḑi a adunării Societății pentru fond de teatru român, toțĭ membrii s'au întrunit mai întâiŭ la sf. liturghie, unde protopopul *Domide* a ținut o predică frumósă. Ședința I a decurs după program. Fondul a sporit cu 22,000 cor. A urmat banchetul, apoi petrecerea poporală și concertul cu teatru, domnind peste tot însuflețire. Astăḑĭ s'a ținut ședința II. S'a decis, ca *statutele societății sĕ nu se schimb .* Adunarea viitóre va fi în Șebeșul-săsesc. Conferențe au ținut profesorii Pĕcurariu și Dr. Blaga, apoi Dr. V. Branisce. De séră bal. Incassărĭ s'au făcut 2000 de coróne. Membri fundatorĭ s'au înscris (indiscifrabil — Red.); membri pe viéță trei.

Diverse.

Bucătăriile regelui Eduard. O revistă englesă dă interesante amĕnunte asupra bucătăriilor regelui Angliei, care se compun din opt sălĭ vaste, în carĭ lucréză un personal de 200 de bucătarĭ, comandațĭ de un șef, care e plătit cu o léfă de 25.000 de francĭ pe an. Afară de bucătarul șef, mai sunt alțĭ opt sub-șefĭ, carĭ câștigă 8000—20000 de lei pe an.

Regele Eduard, ca și defuncta regină Victoria, este fórte punctual când e vorba de ora mesei. Orĭ unde ar fi suveranul, la Windsor, la Londra séu pe yachtul sĕu, clopotul electric pentru masă sună la $7\frac{1}{2}$ óre, la $10\frac{1}{2}$ óre, la 5, la 8 óre și la $11\frac{1}{2}$ séra; tótă lumea trebue sĕ fie gata la prima lovitură de clopot.

Numai materialul bucătăriilor de la Windsor — crătițĭ, furculițe, cuțite, farfurii etc. — are o valóre de vre-o 45 milióne de lei.

Sosițĭ în Brașov.

Pe ḑiua de 6 Septemvre 1902.

H. Pomul verde: Homonnai, Cluș; Davilla Brod; Popescu. Bucurescĭ; Bernthal, Budapesta; Klein, M. Sziget.

H. Bucarest: Manu, Sinaia; Pascu, Bucurescĭ; Komlossy, Weisz. Viena; Dr. Elek, Reva; Berczy, Berger. Lengyel, Delia. Budapesta; Dr. Bocskor, Ciuc-Sereda; Motoc, Făgăraș; Capian, Rădăuțĭ.

H Europa: Pascu, Bucurescĭ; Szikszay, Szobotka Budadesta; Dobretsberger Linz; Bauer Viena; Pușcariu, Bran.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Taina norocului sĕu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduş*. Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b)

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain“ din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România. 3 lei plus 20 b. porto).

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Cartea Sătenului, novele de Em. *Părăeanu* cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„In vĕltóre“ novele şi impresii de *Vlăhuţă*, cor. 1·25 (porto 10 b.)

„Amicul tinerimei“, Anul I. foiă de cunoscinţe folositóre de prof. I. *Moisil*, legat în păreţĭ tarĭ costă 5 cor. (por. 20 b.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre-o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Umbre şi luminĭ poesii de Em. *Părăeanu*, cor. 2·50 (porto 20 b.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Pilde şi sfaturĭ pentru popor, de *Ioan Pop Reteganul*. Cartea conţine vre-o 24 descrierĭ carĭ cuprind diferite învĕţăturĭ pentru trebuinţele ţĕranilor noştri. 50 b (+ 10 b. porto.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din vieţa Românilor bihorenĭ, de *L. Rudow-Suciu*. 148 pag. 8°. Preţul. 1 cor (+ 10 b. porto.)

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel séu Pribeagul îndrăgostit Tradusă de *Dr. T.* Preţul 60 b. (+ 6 b. porto.

Buchetul, culegere de cântărĭ bĕtrânescĭ şi naţionale de I. Pop Reteganul. Preţul 50 b. (cu porto 56 b.)

Rîsete şi zîmbete, de *T. V. Gheaja*, cu 254 de anecdote, păcăliturĭ şi povestirĭ glumeţe. Preţul 60 b. (cu posta 70 b.)

125 chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc, de *I. P. Reteganul*. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Nopţĭ de érnă novele pentru popor, de *George Simu*. Conţine novele cu tendinţe morale. Form. 4° 250 pag. Preţul cor. 1.20 (cu posta cor. 1.30)

Opşagurĭ, cât cioplite. cât pilite şi la lume împărţite. de *I. P. Reteganul*. Vre-o 60 de poesii glumeţe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

Schiţe din Italia de Teodor *Bulc*, preţul 2 cor. (+ 20 b. porto).

Amintirĭ din Grecia de Teodor *Bulc*; preţul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

Poesii poporale despre Avram Iancu adunate şi publicate de Simeon Fl. *Marian*. Preţul 1 cor. (+ 10 b. porto)

Musa Someşană, poesii poporale din jurul Năsĕudului, culese de *Iuliu Bogdanu*, Preţul 50 b. (cu posta 56 b.)

Teoria dramei cu un tractat introductiv despre frumos şi artă de prof. Dr. Ioif *Blaga*. Preţul coróne 3.60 (plus 30 b. porto.)

„Pe pragul mormĕntului,“ de preotul *G. Simu*, conţine versurĭ funebrale pentru popor şi pentru inteligenţĭ. Pr. 50 bani (+ 6 b. porto.

Nu mĕ uita! Colecţiune de versurĭ pentru ocasiunĭ funebralĭ. Aranjată prin N. F. *Negruţiu*. Edit. IV. Preţul 50 banĭ. (+ 5 b. p.)

Bocete ad că **Cântărĭ la morţĭ**, adunate de *I. Pop-Reteganul*. Preţul 80 banĭ (+ 10 b. p.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Septemvrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	121.05
Renta de coróne ung. 4%	98.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	—.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	—.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.65
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	204.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	163 15
Renta de argint austr.	101.80
Renta de hârtie austr.	101.70
Renta de aur austr.	121.45
Losurĭ din 1860.	152.25
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.92
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	739.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	689.50
Napoleondorĭ	19.07
Mărcĭ imperiale germane	117.02½
London vista	239.70
Paris vista	95.15
Rente austr. 4% de coróne	100.25
Note italiene	94.60

Cursul pieţei Braşov.

Din 8 Septemvrie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vĕnd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102 —

Tĕrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 4 Sept. n. de 45,471 capete, la 3 Septemvre au intrat 957 capete şi au eşit 541 capete, rĕmânênd la 4 Septemre n. un numĕr de 45,887 capete.

Se noteză marfa **ungurésca**: veche grea dela 104—106 fil. tînĕră grea dela 112—114 fil., de mijloc dela 111—112 fil. uşóră dela 111—112 fil. — **Sĕrbéscă**: grea 109—112 fil., de mijloc 108—110 fil., uşóră 106—108 fil. kilogramul.

Bursa de Bucuresci

din 8 Sept. 1902.

Valori	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	99.¾
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	99.—
„ „ din 1893	5 „	„ „	99.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	86.¼
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	86.¼
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	87.¼
„ „ Impr de 45 m. 1891	4 „	„ „	87.—
„ „ Im de 120 mil. 1894	4 „	„ „	87.—
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	88. —
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	88.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Ian.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	99.—
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	87.¾
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	89.—
„ „ „ Iaşĭ.	5 „	„ „	82.—
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. iv. 85.—	500	intr. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2375
Dacia-România ult. div. 85 lei	200	intr. v.	260 —
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	156.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	402 —
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	400.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 80 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.—

Scompturĭ:

Banca na . a Rom.	6%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	7 „	Petersburg	5%
Banca agricolă	9-10%	Berlin	—
Londra	3	Belgia	3—
Viena.	3½	Elveţia	3½

Sz. 6868—1902.
tlkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy „Furnica“ takpénztár végrehajtatónak Meternea Filip Zevedei végrehajtást szenvedő elleni 294 korona — fillér tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törv.-szék (a fogarasi kir. járásbiróság) területén fekvő a felső-visti 41. sz tljkvben foglalt Meternea Rafira, Meternea Mária és végrehajtást szenvedett nevén álló

81, 82	hrsz. egész ingtlnra	384 kor.	6132	hrsz. egész ingtlnra	9 kor.
886, 887	„ „ „	32 „	6140	„ „ „	6 „
1245	„ „ „	7 „	6548, 6549	„ „ „	8 „
1552/1	„ „ „	11 „	7178	„ „ „	42 „
2333	„ „ „	6 „	7190, 7191	„ „ „	26 „
2930/1,	„ „ „	22 „	7869	„ „ „	7 „
2956, 3060	„ „ „		8275	„ „ „	14 „
3118	„ „ „	6 „	8386	„ „ „	1 „
3798, 3869	„ „ „	7 „	8655	„ „ „	2 „
4161	„ „ „	20 „	10303	„ „ „	6 „
5333	„ „ „	5 „	10591/1	„ „ „	16 „
6675	„ „ „	7 „	10657	„ „ „	16 „
5898. 5899	„ „ „	10 „	10701	„ „ „	72 „

koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik, a C. 2 alatt Meternea Zevedei javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog sérelme nélkül, ha az ingatlan 400 koronán vagy azon felül adatnék el, ellen esetben az árverés nyomban hatalytalanná válik s az árverés az élethossziglani haszonélvezeti jogra való tekintett nélkül fog megtartatni és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1902 évi Szeptember hó 22. napján délelőtt 9 órakor** Felső-Visten megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi junius hó 21-ik napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság.

Schupiter
kir. albiró.

655.1—1

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.